

Univerzita Karlova
Pedagogická fakulta
katedra hudební výchovy

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Vladimír Doležal - pěvec a pedagog
Vladimír Doležal - singer and teacher
Lukáš Fogl

Vedoucí práce: prof. PhDr. Stanislav Pecháček, Ph.D
Studijní program: Specializace v pedagogice
Studijní obor: B ČJ-HV

Odevzdáním této bakalářské práce na téma Vladimír Doležal – pěvec a pedagog potvrzuji, že jsem ji vypracoval pod vedením vedoucího práce samostatně za použití v práci uvedených pramenů a literatury. Dále potvrzuji, že tato práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Praha 11. dubna 2019

Tímto děkuji profesoru PhDr. Stanislavu Pecháčkovi, Ph.D., který práci převzal a pod jehož vedením jsem práci mohl dokončit. Poděkování patří i Vladimíru Doležalovi za ochotné poskytnutí cenných informací a vzpomínek.

ABSTRAKT

Tato bakalářská práce představuje osobnost zpěváka a pěveckého pedagoga Vladimíra Doležala. Vzhledem ke skutečnosti, že o Vladimíru Doležalovi nejsou ve veřejně přístupných zdrojích, až na výjimku uvedenou na závěr této práce, téměř žádné použitelné informace, je vytvořena prakticky výhradně z našich mnoha osobních setkání, rozhovorů a vlastních vzpomínek Vladimíra Doležala. Úvod práce je věnován jeho dětství a prvním kontaktům s hudbou. Následuje část, která popisuje jeho studia na školách v tehdejší Československu a dále i v zahraničí. Poté je zařazena důležitá kapitola o rodině Vladimíra Doležala, o jeho setkání a dlouholetém působení v hudebním souboru Pražští madrigalisté, které zcela zásadním způsobem ovlivnilo jeho další profesní život. Na tuto část navazuje kapitola o jeho spolupráci s dalšími umělci, příchodu do Národního divadla a o začátcích pedagogické činnosti na Akademii múzických umění. V této části je práce obohacena o názory i pohledy Vladimíra Doležala na současnou situaci na české operní scéně. Dále se práce věnuje zálibám a koníčkům Vladimíra Doležala. Celá je zakončena závěrečným shrnutím. Práce je dále doplněna fotografiemi z osobního archivu Vladimíra Doležala. Za největší přínos této bakalářské práce považuji tu skutečnost, že je fakticky první prací, která mapuje a podává ucelený přehled o životě a kariéře našeho významného operního pěvce a pedagoga Vladimíra Doležala.

KLÍČOVÁ SLOVA

Vladimír Doležal, Pražští madrigalisté, opera, operní zpěv, pedagog

ABSTRACT

This bachelor thesis represents the personality of Vladimír Doležal- the singer and vocal teacher. Due to the fact that there is no information about Vladimír Doležal in publicly accessible sources, with the exception referred to the conclusion of this work, almost no usable information, everything is created virtually solely of our many personal meetings, interviews and his own memories. The introduction of the work is devoted to his childhood and first contacts with music. The following section describes his studies in schools in Czechoslovakia and abroad. After that the important chapter about the family of Vladimír Doležal is included , also about his encounter and long-term exposure in the music troupe Prague Madrigalists, which significantly affected his further professional life. Then follows the chapter on his collaboration with other artists, coming to the National theatre and about the beginnings of the pedagogical activities at the Academy of performing arts. In this part the work is enriched with the views of Vladimír Doležal on the current situation on the Czech opera scene. Further, the work is devoted to the hobbies of Vladimír Doležal. Thesis is finished with the final summary. The work is further supplemented by photographs from the personal archive of Vladimír Doležal. For the greatest benefit of this bachelor's thesis I consider that fact that it is really the first work that showcases and gives a comprehensive overview of the life and career of our prominent opera singer and teacher Vladimír Doležal.

KEYWORDS

Vladimír Doležal, Prague madrigalists, opera, opera singing, teacher

Obsah

Úvod.....	6
1. Dětství.....	7
1.1 První kontakty s hudbou.....	7
1.2 Poprvé na Pražské konzervatoři.....	8
2. Studium.....	10
2.1 Střední škola při ČKD Dukla.....	10
2.2 Pražská konzervatoř.....	10
2.3 Siena a Stuttgart.....	14
3. Rodina.....	16
4. Pražští madrigalisté.....	18
5. Spolupráce s dalšími umělci a soubory.....	23
6. Národní divadlo.....	26
7. Akademie múzických umění.....	31
Záliby.....	33
Závěr.....	34
Co o Vladimíru Doležalovi napsali.....	35
Přehled rolí v divadelních představeních.....	37
Internetové zdroje.....	39
Literatura.....	40

Úvod

Svou bakalářskou práci věnuji osobnosti, s níž jsem se poprvé setkal díky doporučení profesorky Magdalény Hájóssyové,¹ a to v lednu 2015. Poznal jsem v něm umělce, operního zpěváka, ale především člověka, který značnou měrou ovlivnil a doposud ovlivňuje nejen můj profesní život zpěváka, ale i život soukromý. V současnosti je mým učitelem na Akademii múzických umění, kde studuji operní zpěv. Člověka, který není široké veřejnosti možná tak znám jako další zpěváci například Peter Dvorský, Štefan Margita a další, ale mezi skupinou lidí, která se o operní hudbu fakticky zajímá, je skutečnou perlou. Tím člověkem, kterému vděčím za otevření okna do světa skutečné opery, je tenorista Vladimír Doležal, člen opery Národního divadla v Praze. Proto po vypsání témat závěrečných bakalářských prací mi netrvalo moc dlouho a požádal jsem o možnost napsat o této osobnosti svou bakalářskou práci. Je pravdou, že jsem tehdy nečekal, že ve veřejně přístupných zdrojích, snad až na krátkou stat' věnovanou Vladimíru Doležalovi v rámci projektu Pocta velkým Čechům, kterou jsem si dovolil pro zajímavost zařadit na samotný závěr své práce, se o tomto vsutku vynikajícím českém pěvci příliš nedozvím. Na druhé straně a vlastně díky tomu, jsem mohl prožít o to víc společných setkání, při jeho vyprávění o životě, rodině a jeho neskutečném životním příběhu. Z těchto setkání pak vznikla tato práce.

¹<https://cs.wikipedia.org>.Magdaléna Hájóssyová (25. července 1946 v Bratislavě) je mezinárodně uznávaná slovenská pěvkyně (sopranistka) a hudební pedagožka. Žije a pracuje střídavě v Praze, Berlíně a na Slovensku. Od roku 1979 byla stálou členkou Státní opery Praha, kde ztvárnila mnoho sólových rolí. Je vedoucí pěveckého oddělení na pražské Akademii múzických umění. Mezi její žáky patří například Anda-Louise Bogza, sopranistka rumunského původu trvale žijící v Praze, sólistka Národního divadla, Státní opery Praha a dalších předních českých i zahraničních divadel. V roce 2003 byla Magdaléna Hájóssyová oceněna Radem Bieleho dvojkříža III za významné zásluhy při interpretaci a popularizaci slovenské hudby v zahraničí.

1. Dětství

Vladimír Doležal se narodil dne 1. července 1951 v Praze na Vinohradech jako páté dítě početné rodiny Doležalových. Dospělosti se však dožily pouze tři děti, vedle Vladimíra jeho o šest let starší sestra a bratr, který však v pouhých jednadvaceti letech tragicky zahynul při jízdě na bicyklu, a to ještě před Vladimírovým příchodem na svět. Maminka paní Doležalová pracovala jako vedoucí tiskopisu Drážního úřadu, kde měla na starosti rozesílání různých tiskopisů a jízenek do všech železničních stanic. Tatínek byl technický úředník, kontrolor v ZPA. Je možné, že vlohy k hudbě malý Vladimír zdědil právě od svého otce, který v době krize ve třicátých letech minulého století pracoval v obchodě s hudebními nástroji, které také samostatně ladil.

1.1 První kontakty s hudbou

První kontakt s hudbou, zažil Vladimír ve svých pěti či šesti letech, kdy dostal dárek v podobě malých, tzv. tříčtvrtečních houslí. S nimi se vydal spolu s maminkou do hudební školy, kde však nebyl vzhledem ke svému nízkému věku přijat a rodičům bylo doporučeno, aby přišel, až bude alespoň o rok starší. Problém souvisel nejen s nízkým věkem, ale hlavně s tím, že má na housle zatím malé ruce. Ke hře na housle již však nikdy nedošlo a Vladimír raději chodil s kamarády ven a hrál nejrůznější hry. Housle až do jejich rozbití pak používala při výuce Vladimírova budoucí manželka. V průběhu Vladimírova devátého roku života k nim domů přišel soused a přinesl letáček, který zval k zápisu do Pražského dětského sboru (PDS), který tehdy vedl Čestmír Stašek.²

²<https://www.ceske-sbory.cz> Čestmír Stašek - významný český sbormistr a hudební pedagog. Absolvoval studium na katedře hudební výchovy Univerzity Karlovy a byl soukromým žákem profesorů V. Polívky (klavír), J. B. Krajse (varhany), O. Jeremiáše (skladba), V. B. Aima (sborový zpěv a dirigování) a J. Koláře (trubka). Od roku 1945 byl činný jako pedagog na všech stupních škol a přednášel na mnoha sbormistrovských kurzech a seminářích. Je autorem řady odborných článků, publikací a učebnic. V roce 1945 založil Mostecký dětský sbor a o tři roky později Pražský dětský sbor, který vedl až do roku 2009. V letech 1973 – 1990 působil také jako sbormistr Dětského pěveckého sboru Československého rozhlasu. Vedle dětských sborů řídil smíšený sbor mládeže Mikrochor, Smíšený sbor rodičů a přátel Pražského dětského sboru, Pražský dámský a Pražský dívčí sbor. Celkem prošlo sbory pod jeho vedením přes 7000 dětí a dospělých.

V tomto sboru účinkoval až do svých patnácti let, občas i jako sólový zpěvák, kdy například v premiéře vystoupil se skladbou Písně k loutně od Petra Ebena. Zde hrál i na loutnu. Spolu s ním tehdy účinkovala i sopranistka Helena Foltýnová, která později mimo jiné vystupovala i jako doprovod Karla Gotta. Později plynule přešel do smíšeného sboru PDS. S Pražským dětským sborem měl kromě představení doma možnost vystupovat i v cizině, konkrétně navštívil tehdejší Německou demokratickou republiku a Jugoslávii. Společně také jezdili na letní dětské tábory. Na Čestmíra Staška dodnes s úctou vzpomíná, jelikož dokázal vytvářet ve sboru krásné prostředí a ducha přátelství.

V době, kdy malý Vladimír působil v Pražském dětském sboru, někdy kolem desátého roku, dostal pod stromeček k Vánocům vytouženou kytaru. Byla již používaná, ale Vladimírovi to nevadilo a má ji do dnešní doby doma schovanou. V té době již však hudbě zcela propadl, přičemž pro něj nebylo důležité, zda se jednalo o trampské písničky, jazz, Franze Schuberta nebo Johanna Sebastiana Bacha. Se svou novou kytarou začal, vedle působení v pěveckém sboru, pravidelně docházet i na soukromé hodiny k manželce známého kytaristy Milana Zelenky,³ s nímž v době její nepřítomnosti měl možnost několikrát cvičit.

1.2 Poprvé na Pražské konzervatoři

Při jedné takové hodině jej Milan Zelenka požádal, že když tedy chodí do toho sboru, zda by nemohl vedle hry na kytaru také něco zazpívat, aby byla hodina zajímavější. Vladimír souhlasil a na další hodinu si přinesl šestistrunnou loutnu a zazpíval českou světskou píseň „Dřevo se listem odieva“.

³<https://cs.wikipedia.org>- Milan Zelenka narozen 4. června 1939 je český kytarista a hudební pedagog, jenž vyučuje hru na kytaru na Hudební a taneční fakultě Akademie Múzických umění v Praze. Kromě své vlastní interpretační a pedagogické činnosti také působí jako člen odborných porot na různých mezinárodních interpretačních soutěžích. Je žákem českého kytaristy Štěpána Urbana.

Úspěch byl velký a pan Zelenka přivedl malého Vladimíra na Pražskou konzervatoř k profesorce Miluši Dvořákové.⁴ Té zazpíval opět tuto krásnou píseň, a jak sám říká: „Ne pro krásný hlas, ale díky tomuto repertoáru jsem byl přijat“. A začal docházet dva roky, do svých sedmnácti let, na soukromou výuku zpěvu.

⁴<https://operaplus.cz/> Miluše Dvořáková narozena na Boží hod Vánoční roku 1917 v Praze. Studovala odbornou školu pro ženská povolání vychovatelek a pěstounek dětí, kterou dokončila v roce 1935. Při studiu se už ale věnovala zpěvu, takže její další kroky vedly na Pražskou konzervatoř. Dostalo se jí důkladného školení. Na konzervatoři studovala u profesorů Kadeřábka a Tomáškové, ale dále se soukromě vzdělávala u dalších kvalitních pedagogů. Byli to profesori Soukup, Neumannová a Rosner, ale také dvě významné osobnosti zahraniční: slavný tenorista, přezdíváný drážďanský Caruso, pěvec italsko-chorvatského původu Tino Pattiera, který v roce 1922 v Národním divadle pravidelně v řadě rolí hostoval, a v době poválečné neméně slavný italský barytonista Apollo Granforte, jenž s Národním divadlem nějaký čas spolupracoval a na jehož působení řada slavných sólistů vděčně vzpomínala. Jako posluchačka pátého ročníku konzervatoře zaujala Miluše Dvořáková při předzpívání šéfa opery Národního divadla Václava Talicha, který usiloval o výrazné omlazení sólistického souboru. Obsadil ji na podzim roku 1940 do role Paminy v jím nově nastudované inscenaci Mozartovy Kouzelné flétny, které se s úspěchem zhostila a zpívala ji poté v řadě repríz. Už při prvních rolích přesvědčila Miluše Dvořáková o svých kvalitách. Její předností byl technicky výtečně zvládnutý hlasový projev, příjemně znějící lehký lyrický soprán, jenž byl ovšem schopný i tmavších poloh, což se posléze projevilo v dosti značně širí jejího repertoáru Miluše Dvořáková zemřela 30. září 2005 v Praze.

2. Studium

2.1 Střední škola při ČKD Dukla

Po ukončení základní školy se Vladimír přihlásil ke studiu na střední průmyslové škole, což mu však ještě na základní škole nebylo doporučeno, respektive jeho přihláška nebyla odeslána s odůvodněním, že nepochází z dělnické rodiny. Z tohoto důvodu se vyučil v ČKD Dukla strojním zámečnickem. Pro Vladimíra byl příchod do učiliště šok, a jak sám říká, musel se s novým prostředím, do kterého přišel, psychicky po určitou dobu vyrovnávat. Je také pravdou, že si zde za celou dobu studia nenalezl prakticky žádného kamaráda. Po studiu v ČKD Dukla si také řekl, že když se nemohl věnovat studiu a byl nucen se vyučit, tak využije svých dovedností i ke svému prospěchu, což se později stalo při odvodu na vojnu. Zde, jelikož v té době již dokonale ovládal techniku, při níž zpěvák zatne břicho, jako když nedýchá a přesto dýchá, tuto techniku použil, čímž se mu změnila hodnota tlaku, která však se tímto stala kolísavá a byl uznán služby v armádě neschopným.

2.2 Pražská konzervatoř

Při jedné z jeho soukromých hodin u profesorky Dvořákové, byl zcela nečekaně dotázán, zda si již podal přihlášku ke studiu zpěvu na konzervatoři. Bylo to v době, kdy končil studia na střední průmyslové škole při ČKD Dukla. Vladimír Doležal na nic nečekal a přihlášku si v konkurenci dalších zhruba sedmdesáti lidí podal. Jak vzpomíná, tehdy potřeboval k přihlášce na konzervatoř i doporučení ze školy, kterou studoval. Po zkušenosti s přihláškou na průmyslovou školu však zvolil menší lest. Požádal o doporučení knihovnici učňovské knihovny ČKD Dukla, kterou velmi dobře znal ze svých takřka téměř každodenních návštěv, aby mu doporučení sama napsala. Knihovnice Vladimírovi Doležalovi tuto laskavost prokázala. Použila hlavičkový papír školy, kde tu část, v níž se hovořilo o učňovské knihovně, dovedně přelepila papírkem.

U přijímacího řízení uspěl a společně s dalšími čtyřmi kolegy nastoupil na Pražskou konzervatoř přímo k profesorce Dvořákové.

V té době také působil ve smíšeném asi pětadvacetičlenném sboru, který vystupoval pod názvem Mikrochor.⁵ S veřejnými vystoupeními tohoto sboru často cestoval i do zahraničí. Tehdy účinkovali na výměnném zájezdu v Bruselu, v Belgii, kde působil místní sbor s názvem Kantilena, či v Německé spolkové republice, nebo jak se tehdy říkalo v západním Německu. Jen pro zajímavost Vladimír Doležal dodává, že během zájezdu se zrodil i jeden zajímavý životní příběh, jelikož jeden ze členů Mikrochoru se během pobytu v Bruselu zamiloval do místní dívky a dodnes s ní v Belgii žije. Také si vzpomíná na situaci, kdy v jednom z belgických měst měli společné vystoupení s místním sborem v kostele a po jeho ukončení se náhle jeden ze členů místního sboru, který do té doby nezkazil žádnou legraci, v zákulisí převlékl a šel odsloužit mši. Jednalo se totiž vedle zpěváka rovněž o místního kněze. Nicméně po zahájení studia na Pražské konzervatoři svou činnost v tomto sboru byl z časových důvodů nucen postupně ukončit.

Změna prostředí po nástupu na konzervatoř, kterou tehdy oproti studiu v ČKD Dukla pocítil, byla neuvěřitelná a vzpomíná na ni dodnes. Důkazem toho byla i skutečnost, že na rozdíl od ČKD Dukla měl ve škole najednou mnoho kamarádů. Ocítl se totiž v prostředí zcela odlišném a svému srdci blízkém. Také skutečnost, že mohl studovat u profesorky Dvořákové, byla mimo jiné i v tom, že ona sama vystudovala jak italskou, tak i německou školu, což při své výuce velmi zkušeně a ku prospěchu studenta kombinovala a docílila toho, že studenti dokázali rozlišovat a procítovat hudbu tvořenou německy tvořícími umělci, ale i umělci italskými. Pochopili, že není správné zpívat „Bacha jako Vlacha“ nebo „Mozarta jako Verdiho“, ale vždy se musí výkon podat nejbližší stylu, kterým tvořil autor. To se také stalo Vladimírovým krédem pro jeho celoživotní práci.

⁵<https://goout.net/> Mikrochor je smíšený pěvecký sbor s dlouholetou tradicí a zkušeností s interpretací velkých děl světové klasiky i méně známých současných autorů. Na svých projektech spolupracuje s mladými českými profesionálními muzikanty a skladateli, mimo jiné Varhanem Bauerem, Petrem Wajsarem, či Zdenou Košnarovou. Mikrochor na sebe v poslední době upozornil unikátním provedením Slavnostní liturgie z pera ukrajinské autorky Lesji Dyčko, jedinečným koncertem z díla Igora Fjodoroviče Stravinského k 129. výročí jeho narozením, novým nastudováním monumentální Celebration Jazz Mass z pera světově uznávaného českého jazzmany Karla Růžičky, či každoročním uváděním tradičního dušičkového Requiem Wolfganga Amadea Mozarta, velikonočního Stabat Mater Antonína Dvořáka nebo Vánoční mši Jakuba Jana Ryby. Šlo vlastně o pokračující sbor Pražského dětského sboru, který vedli Čestmír Stašek a p. Vladimíra Cihlářová.

Během studia rovněž zmapoval historii zpěvu od gregoriánského chorálu.⁶ Nejvíce si však zamiloval především období renesance a zejména jeho vrchol – manýrismus, kde tehdejší umělci posouvali až neskutečným způsobem harmonie, a díky němuž pochopil takové velikány, jako je Stravinskij, který myšlenkově navazoval na Gesualda.⁷ Má-li se vyjádřit konkrétně k rozdílu mezi německou a italskou školou, uvádí, že základem je rozdílné vnímání respektive používání hlavového tónu, u mužů falzetu, který německá škola používá, naproti tomu Italové jej vůbec neuznávají. Používají při svém zpěvu hlavně dechovou oporu a legatové vedení hlasu, tzv. *bel canto*. Dokonce i v našich učebnicích, sepsanými českými profesory, se někdy můžeme dočíst to, že falzet je pomalu sprosté slovo, nebo se jím minimálně rozbíjí hlas. Vladimír Doležal říká, že on sám používal obou škol, a to v závislosti na repertoár, který zrovna nastudovával, tedy při italské árii všechno intonuje tzv. břichem, pomocí legáta. U zpěvu německých árií pak musí zpívat pomocí prsního a hlavového tónu, tzv. hlavového rejstříku a rezonance, která je pak prakticky stejná u obou škol. Nicméně pro obě školy je základem dechová technika. V praxi se pak ukazuje, že některé skladby například od Bacha nebo Mozarta se bez použití falzetu nedají ani dobře zazpívat. U umělců, kteří dávají přednost pouze škole italské, to lze, bohužel ke škodě díla, poznat.

⁶[https://cs.wikipedia.org/gregoriánský chorál](https://cs.wikipedia.org/gregoriánský_chorál) je jednohlasný latinský zpěv bez doprovodu nástrojů užíván při obřadech římskokatolické církve, nazývaný podle papeže Řehoře Velikého (kolem 540-604). Jedná se o nejstarší formu, jež se až dodnes uchovala beze změn, své označení dostal podle papeže Řehoře I, (lat. Gregorius), který nechal zpěvy sesbírat a setřídít. Jeho přínos však tkví především v oblasti liturgie. Gregoriánský chorál byl ustanoven teprve o více než 50 let později, za pontifikátu 76. papeže Vitaliana.

⁷[https://cs.wikipedia.org/Carlo Gesualdo da Venosa](https://cs.wikipedia.org/Carlo_Gesualdo_da_Venosa) (8. března 1566, Venosa – 8. září 1613, tamtéž) byl italský renesanční šlechtic, hudebník a skladatel zejména madrigalů a vokální hudby. Narodil se v aristokratické rodině ve Venose, osamělém městečku asi 130 km východně od Neapole a od dětství se věnoval hudbě. Hrál výborně na klavírně, loutnu nebo kytaru. Venosa se živě účastnil hudebního života své doby a stýkal se s mnoha hudebníky, které také ovlivnil a kteří si ho vážili. Jeho originální a expresivní hudba s častým užíváním disonancí a chromatiky později upadla v zapomenutí. Od konce 19. Století se však těší velké pozornosti, jak o tom svědčí i nadšený článek v Ottově slovníku- Psal o něm například Anatole France a Aldous Huxley přirovnal jeho hudbu ke skladbám Arnolda Schönberga. Igor Stravinský napsal roku 1960 Monumentum pro Gesualdo (pomník Gesualdovi) a následovala řada dalších skladatelů. Za svého života vydal šest svazků madrigalů (Ferrara, Gesualdo, pětihlasé Sacrae cantiones a šestihlasé velikonoční Tenebrae responsories. Řada jeho skladeb se však patrně ztratila. U nás se jeho interpretací zabýval hlavně Miroslav Venhoda s Pražskými madrigalisty.

Jedním z nich je dle Vladimíra Doležala dokonce i Luciano Pavarotti, který je typickým příkladem umělce, který používá výhradně techniku italské školy, což má za důsledek tu skutečnost, že mu zpěv árií od německých autorů činí určité potíže. Naproti tomu díla od italských hudebních skladatelů jako například Puccini, Verdi, ale i samotné italské lidové písničky těžko půjde zazpívat technikou z německé školy.

V době studií na konzervatoři se začal také věnovat, jak sám říká „staré muzice“, kdy pod vedením Jana Kasala,⁸ který jej vyučoval intonaci a dalším hudebním předmětům, nastudoval s kolegy například Trobadorské zpěvy pro sóla od Oldřicha Františka Korteho⁹ a další madrigaly.¹⁰

V roce 1973, tedy v době, kdy Vladimír Doležal byl stále studentem na Pražské konzervatoři, se jemu a jeho manželce Vlastě narodil jejich jediný potomek, dcera Klára.

⁸<https://www.ceskesbory.cz/> profesor Jan Kasal, nar. 4. června 1923 v Přerově v rodině advokáta. Profesor Kasal je významný český sbormistr a skladatel. V letech 1945 až 1949 studoval v dirigentském oddělení pražské konzervatoře u profesorů Doležila, Dědečka a Klímy. Již během studia na konzervatoři přijal místo korepetitora a později druhého sbormistra Pražského Hlaholu, který vnikl v Praze již v roce 1861. Dále působil jako dirigent nebo sbormistr v tělesech jako Pěvecký sbor Československého rozhlasu, Československý soubor písní a tanců, Vysokoškolský soubor UK, ženský sbor Charmone aj. Kmenovým zaměstnáním Jana Kasala bylo jeho působení profesora sborového zpěvu a dirigování na pražské konzervatoři v letech 1965-1987- Za svoji práci byl oceněn mnoha diplomy a uznáními například cenou Ferdinanda Vlacha, kterou získal v roce 1993, cenou Bedřicha Smetany z roku 1996 a Zlatý odznak Ministerstva kultury za celoživotní pedagogickou a dirigentskou práci. Je známý vysokou snahou o intonační, rytmickou a výrazovou přesnost interpretovaných skladeb.

⁹<https://cs.wikipedia.org> Oldřich František Korte (26. dubna 1926, Šala, Československo – 10. září 2014, Praha) byl hudební skladatel, klavírista, kritik, publicista a fotograf. Působil jako klavírista, své klavírní skladby nahrával na gramofonové desky a CD disky v různých místech Evropy s mnoha předními orchestry a světově známými dirigenty. Pracoval též jako skladatel scénické hudby, spolupracoval s celou řadou předních choreografů a divadelních režisérů (Alfréd Radok, Pavel Šmok, Evald Schorm). Mezi jeho hudební tvorbu patří například Symfonieta pro velký orchestr, Příběh fléten, Kouzelný cirkus, Pijákovy proměny, Momentky, Sonáta pro klavír a další.

¹⁰<https://cs.wikipedia.org/> madrigal slovem madrigal se označuje několik uměleckých forem pozdního středověku a raného novověku, vycházejících především z italské kultury jsou to zprvce Madrigal čtrnáctého století (trecenta), poměrně jednoduchá, většinou dvouhlasná písňová forma, živá zhruba mezi roky 1300 až 1370. Jejím nejdůležitějším představitelem je Francesco Landini. Za druhé madrigal jako lyrická literární forma, používaná přibližně ve stejné době, tj. ve čtrnáctém století, především pro psaní milostné poezie. Vrcholným mistrem literárního madrigalu byl Francesco Petrarca. Tato literární forma má 6-13 veršů, tři rýmy, rýmovaná je podle libovolného schématu. Veršovaná forma není dána, obvyklé jsou verše jambické. Myšlenka by měla být duchaplná a vyjádřena uhlazeně, se stylistickou pečlivostí. Za třetí a renesanční a raně barokní madrigal, čtyř až šestihlasá vokální nebo později vokálně instrumentální forma komorní světské hudby vzniklá kolem roku 1530 (první sbírku madrigálů vydal Philippe Verdelot roku 1533) a dovršená dílem Claudia Monteverdiho, jenž své vrcholné madrigalové dílo Madrigaly válečné a milostné uveřejnil roku 1638.

Tehdy všichni tři bydleli u rodičů manželky Vlasty, kteří sice neměli moc velký byt, ale zato se tam vešlo všech sedm členů jejich domácnosti. Samotný Vladimír Doležal byl nucen spát v předsíni. Po návratu z turné po Spojených státech a Kanadě (kapitola 6.2) se naštěstí na konzervatoři všechny problémy brzy urovnaly a on mohl dál s výborným prospěchem studovat. Při příležitosti Roku české hudby nastudoval pod vedením Pražské konzervatoře Prodanou nevěstu, kde účinkoval v roli Vaška, s níž vystupoval nejen ve Stavovském divadle ale i na hudebním festivalu Smetanova Litomyšl, kde toto představení mělo takový ohlas, že byl osloven, aby společně s hudebním vydavatelstvím Supraphon nahrál desku, kterou má dodnes uloženou doma. Na tomto úspěšném představení se jako dirigent tehdy podílel Libor Hlaváček s orchestrem Pražské konzervatoře, roli Mařenky ztvárnila Jitka Soběhartová, roli Jeníka Miloš Ježil a roli Kecala zazpíval Luděk Vele.

V roce 1975 u Milady Dvořákové dostudoval konzervatoř a svoji závěrečnou práci věnoval Pražským madrigalistům a interpretaci historické hudby. Zabýval se v ní tématem konsekvence, kdy hudbu určité doby zasazoval do shodného prostředí. Na svém závěrečném absolventském koncertu na Pražské konzervatoři Vladimír Doležal zazpíval árii z Toscy od G. Pucciniho E lucevan le stelle. V této době byl již platným členem Pražských madrigalistů, kteří se mezi tím stali komorním souborem České filharmonie.

2.3 Siena a Stuttgart

Studovat v normalizační době zpěv v zahraničí na západ od naší republiky nebylo tehdy prakticky možné. Povedlo se to skutečně pouze výjimečným osobnostem, které dokázaly svým uměním a talentem přesvědčit i tehdejší velmi rigorózní vedení Ministerstva kultury, a které měly své zkušenosti poté předávat na domácí scéně.

V roce 1983 šéfdirigent České filharmonie Václav Neuman¹¹ na Ministerstvu kultury navrhl, aby byl Vladimír Doležal vyslán ke studiu zpěvu na akademii v italské Sieně. Zde po dobu několika měsíců studoval pod vedením výborného klavíristy Giorgia Favaretta, s nímž v průběhu studií absolvoval několik vystoupení v Itálii. Dodnes vzpomíná na první zkušenosti a konfrontaci svého umění s uměním dalších studentů, kteří zde působili. Šlo o kolegy z Anglie, Itálie, Korsiky, Japonska, ale i o kolegyni z Norska. Studium na akademii zakončil získáním zlatého diplomu.

Další studium absolvoval v roce 1986 na Bachově akademii ve Stuttgartu, kterou tehdy vedl Helmuth Rilling.¹² Nejprve mu však musel Vladimír Doležal předvést své umění při týdenním hostování akademie v Praze, načež byl po půl roce pozván společně s dirigenty Petrem Chromčákem, Miriam Němcovou a pěvcem Richardem Sporkou na čtrnáctidenní studium do Stuttgartu. Tuto sedmnáctidenní „misi“ považuje Vladimír Doležal i po letech za velmi náročnou, a jak sám říká, někdy až přímo drsnou. Každý den se cvičila jiná kantáta. Během dopoledne byla samostatná pěvecká hodina u brazilského operního tenoristy Aldo Baldina, po obědě se uskutečnila orchestrální zkouška a večer následoval již koncert před veřejností. Prvních sedm dní se zkoušely Bachovy kantáty a poté hudba od Antonína Dvořáka, konkrétně Stabat mater.

¹¹https://cs.wikipedia.org/wiki/Václav_Neumann (29. září 1920 Praha 2 - 2. září 1995 Vídeň) byl významný český dirigent. Jeho doménou byla hudba 20. Století. Proslavil se zejména interpretací symfonického díla Bohuslava Martinů a snahou prosadit i za totalitního režimu provádění děl Miloslava Kabeláče. Nahrál též kompletní symfonické dílo Gustava Mahlera. K zahraničním vystoupením byl zván především jako expert na českou hudbu (vídeňské nastudování Rusalky, četné inscenace Prodané nevěsty a dalších děl). Byl dlouholetým šéfdirigentem České filharmonie.

¹² https://en.wikipedia.org/wiki/Helmuth_Rilling, nar. 29. května 1933 ve Stuttgartu, je německý dirigent a akademický učitel. V roce 1967 studoval s Leonardem Bernsteinem v New Yorku, ve stejném roce získal titul profesora chorálního dirigování na Frankfurtské univerzitě múzických umění.

3. Rodina

Tak jako pro každého člověka, i pro Vladimíra Doležala je rodina pevným bodem, který mu pomáhá při jeho nelehké práci, a na kterou se může vždy obrátit ve chvílích nejtěžších. Během studia na konzervatoři opět potkal i svou budoucí manželku, která zde studovala hru na housle. Jejich první setkání totiž již v dřívější době „zorganizoval“ jeho spolužák ze školy, kdy společně s ním zašel na kávu a mladou slečnu „okouzloval“ hrou na klavír. Napoprvé však neuspěl a musel si počkat až na další setkání na konzervatoři. Zde byl již úspěšnější a ve čtvrtém ročníku se ve svých dvaadvaceti letech s Vlastou oženil a během svého manželství společně vychovali jedinou dceru Kláru, dnes známou televizní moderátorku, která podědila umělecké geny po svých rodičích. Spolu s dcerou Klárou získali v roce 1974 první vlastní byt v Karlově ulici v Praze v 1. patře činžovního domu. Tento malý, vlastně spíše velký až neuvěřitelný, zázrak se jim podařil jen díky jejich známé, která jim zajistila přidělení bytu určeného k rekonstrukci. Jednalo se o dvě místnosti a celou rekonstrukci si zafinancovali ze svého pouze s manželkou. Byli rádi, že mohou konečně bydlet ve svém. V pozdějších letech se pak stěhovali ještě dvakrát, nejprve bydleli v Lánech a odtud se přestěhovali zpět do Prahy na Vinohrady. V současnosti bydlí Vladimír Doležal se svou manželkou v pražském Břevnově. Z důvodu, že vždy bydlel v domech, které sdílel i s dalšími obyvateli, tak v zájmu zachování dobrých sousedských vztahů doma nikdy moc necvičil. Přesto zpěv na chvíli okouzлил i dceru, která se v teenegerovském období pokoušela učit zpívat, samozřejmě nikoliv se svým otcem. Přestože často navštěvovala jeho vystoupení, nakonec u tohoto umění nezůstala. Po absolvování pražského gymnázia se raději přihlásila na Divadelní akademii múzických umění v Praze, kde absolvovala několik přijímacích kol, nicméně v tom posledním neuspěla a odešla na soukromou Hereckou školu Niny Popelíkové v Praze, která existuje dodnes. Tuto školu také následně úspěšně dokončila. Poté nastoupila do angažmá v divadle Semafor, divadle Skelet u Pavla Trávnička a v divadle Bez zábradlí u Karla Heřmánka. Poté přešla k moderování v České televizi, kde začínala v pořadu O poklad Anežky České společně s moderátorem Markem Ebenem. Zde pracovala i jako programová hlasatelka. Poté přešla k televizi Nova, věnovala se konferenciérství a dnes ji známe hlavně jako moderátorku zpráv na televizi Prima spolu s Karlem Voříškem. Na jednom z castingů se seznámila se svým budoucím manželem, filmovým producentem.

V současnosti je matkou dvou dcer, šestnáctileté Natálie a devítileté Mii, které dělají dědečkovi velkou radost, a ve svých volných chvílích s nimi rád tráví svůj čas.

Manželka Vlasta, která je profesí houslistka, po vystudování Pražské konzervatoře získala angažmá ve Smetanově divadle. Poté několik let působila v Symfonickém orchestru Českého rozhlasu. Vzhledem ke zdravotním potížím s krční páteří však musela vystupování s orchestrem zanechat a odešla učit hru na housle do Lidové školy umění v Praze v ulici Voršílská. Dále pracovala jako musicdirector v mezinárodní produkci filmu Ostrov Balkán, který však nikdy nespáčil světlo světa. Před odchodem do důchodu pracovala v kanceláři Symfonického orchestru hlavního města Prahy FOK.

4. Pražští madrigalisté

V době studií na Pražské konzervatoři se Vladimír Doležal začal objevovat jako nadšený divák na abonentních koncertech komorně hudebně-pěveckého souboru z Prahy, který se nazýval Pražští madrigalisté¹³ a míval představení každou sobotu v 17:17 hodin na schodišti budovy Národního muzea. Shodou okolností při zkouškách školního souboru na Pražské konzervatoři, kde nastudovávali Trobadorské zpěvy, onemocněl barytonista. Jan Kasal byl nucen hledat urychleně náhradu. To se mu podařilo a jako náhradníka přivedl Vratislava Vinického, s nímž se takto Vladimír Doležal seznámil. Když pak byl Vladimír Doležal, coby divák, zase na dalším koncertu souboru a postával na schodech Národního muzea, zahlédl svého „známého“ Vratislava Vinického. Dodal si odvahy a rozhodl se Vratislava osobně pozdravit. Zašel do jeho šatny a velmi ho překvapilo mistrovo neuvěřitelné uvítání. Vratislav totiž, aniž by se Vladimíra Doležala na cokoliv zeptal, řekl: „Podívejme se, tady máme tenora.“ a vzal jej tzv. „pod ploutev“ a na rovinu se ho zeptal, zda by u nich v souboru nechtěl zpívat. Ten, zcela zaskočen, ze sebe vydal pouze dvě slova a to: „Nó, jo!“. Vratislav Vinický jej ihned rovnou odvedl k uměleckému vedoucímu souboru panu Miroslavu Venhodovi. Ten si s ním sjednal schůzku ve zkušebně Hudebního muzea, které se v té době nacházelo v Maltézském klášteře na Maltézském náměstí v Praze a až později se přestěhovalo do Karmelitské ulice. Vladimírovi Doležalovi bylo tehdy dvaadvacet let. Po zkoušce se dozvěděl velmi radostnou zprávu, že je k souboru Pražských madrigalistů, jako jejich nejmladší člen, přijat.

¹³<https://cs.wikipedia.org/> Pražští madrigalisté je komorní hudebně-pěvecký soubor původem z Prahy. Těleso vzniklo v roce 1967 profesionalizací souboru „Noví pěvci madrigálů a komorní hudby“. Zakladatelem a uměleckým vedoucím souboru byl Miroslav Venhoda. Pražští madrigalisté – soubor nejprve Národního muzea a od roku 1974 České filharmonie., byl složen z osmi pěvců smíšeného posazu a čtyř hudebníků ovládajících historické nástroje. Třináctým byl vedoucí souboru Miroslav Venhoda u cembala či moldánek. V době, kdy soubor spadal pod Národní muzeum mohl využívat depozitář hudebních nástrojů. Madrigalisté po celou dobu své existence uváděli abonentní řadu koncertů 17.17 na schodišti hlavní historické budovy Národního muzea s propracovanou tematickou dramaturgií. Repertoár Pražských madrigalistů byl velmi rozsáhlý: od nejstarší hudby (gregoriánský chorál, gotická ars Antigua, ars nova), přes renesanční (frotoly, magrigaly, moneta, responsoria, mše), po barokní formy. Hudba období klasicismu byla uváděna výjimečně, a skladby období romantismu téměř programově chyběla. Naproti tomu byla hojně zastoupena hudba 20. Století, často v kontextu s historickou tvorbou.

Méně radostná byla druhá zpráva, že je sice přijat, ale jelikož pro něj není systemizované místo, nemá nárok na plat. Současně však dostal vysvětlení, že soubor madrigalistů dost nahrává a jezdí do zahraničí, takže určitě vystačí, alespoň prozatím, s dietami a občasným drobným honorářem. Vladimír Doležal s nabídkou souhlasil a prakticky celý rok opravdu u madrigalistů vydržel v těchto velmi skromných podmínkách. Jak sám vzpomíná, vydržel proto, že jej práce velmi bavila. V období, než přišla nabídka od madrigalistů, byl již dokonce přijat, na základě svého prvního konkurzu, do sboru Národního divadla. Po přijetí k Pražským madrigalistům, toto angažmá zrušil a do sboru nenastoupil. Vzpomíná si, že velmi rozčílil sbormistra Národního divadla pana Jankovského, který prohlásil, že si Vladimír Doležal dovolil pohrdnout Národním divadlem. Je pravdou, že v době, kdy začínal u Pražských madrigalistů, aby sám sebe a svou rodinu uživil, vystupoval i sólově a spolupracoval i například, jak sám říká, s hudebním géniem s absolutním sluchem Pavlem Kühnem.¹⁴ Stal se také členem Kühnova smíšeného sboru, kde vystupoval jako sólový zpěvák v řadě krásných představení. Na hudebním festivalu Pražské jaro v pražském Rudolfinu se jednalo například o koncertní skladbu pro čtyři klavíry, čtyři sólisty a sbor Igora Fjodoroviče Stravinského balet Svatba, což je dílo tzv. ruského neboli folklorního období. Jedná se o zhudebněná ruská říkadla a pořekadla ve scénickém provedení pro zpěváky, herce a tanečníky. Zejména pro zpěváky je to velmi náročná půlhodinová skladba. Je zajímavé, že zpěváci nejsou ztotožněni s postavami na jevišti. Jak Vladimír Doležal říká: „Během té půlhodiny propotíte frak, ale durch.“ Na skladbě se podílí vedle čtyř sólových zpěváků také sbor, čtyři klavíry a soubor bicích nástrojů. Poslední spolupráce Vladimíra Doležala a Pavla Kühna byla na dodekafonické skladbě Svatba I. F. Stravinského na festivalu Pražské jaro. Krátce poté Pavel Kühn zemřel.

¹⁴<https://cs.wikipedia.org/> Pavel Kühn (7. července 1938, Praha – 5. ledna 2003, tamtéž) byl český sbormistr, hudební režisér a aranžér, zakladatel Kühnova smíšeného sboru. Pocházel z hudebnické rodiny a již jako dítě zpíval v Kühnově dětském sboru, který založil jeho otec Jan Kühn, sbormistr a operní pěvec, zakladatel Českého filharmonického sboru a Kühnova dětského sboru. Také matka byla první pěvkyně, sbormistryně a klavíristka. Po absolvování gymnázia studoval hru na violoncello a následně obor dirigování na pražské HAMU. Poté se ujal sbormistrování Pražského filharmonického sboru, Pěveckého sboru Československého rozhlasu a od roku 1958 vlastního Kühnova smíšeného sboru, který založit. Sbor inspiroval například Bohuslava Martinů ke komponování kantáty Mikeš z hor. V roce 2000 získal Cenu Gustava Mahlera za celoživotní dílo.

Vedle těchto aktivit Vladimír přijímal i nabídky práce na filmové hudbě, dělal tzv. křoví zpěvákům POP music, divadelní (scénickou) hudbu apod. Krátce poté, co se stal členem uznávaného pěveckého souboru Pražských madrigalistů, se spolu s nimi zúčastnil mezinárodního hudebního festivalu Pražské jaro. Členové souboru měli ve svém programu celý koncert polyfonních písní 8. a 9. knihy madrigalů, která se jmenuje Madrigaly válečné a milostné od italského hudebního skladatele Claudia Monteverdiho. Úkolem Vladimíra Doležala však nebylo zpívat, ale dostal práci obraceče not cembalistovi a hraní loutnových hudebních partů, kde rád využil svého umění hry na tento strunný drnkací nástroj.

V následujícím období poprvé ve svém životě letěl letadlem, a to na vystoupení do Bratislavy, kde již poprvé veřejně, jakožto člen Pražských madrigalistů, vystoupil jako zpěvák. Poté, psal se rok 1973, následovalo velké turné po Spojených státech amerických a Kanadě, které trvalo šest týdnů. Dá se říci, že se mu tímto otevřel celý svět, ačkoliv v té době ještě, na rozdíl od některých lidí, kteří studují při zaměstnání, on „pracoval při studiu“. Byl totiž v pátém ročníku a studoval se samými jedničkami (měl jich celkem sedmnáct) kromě dvojky z chování, a to za neomluvené hodiny za těch šest týdnů nepřítomnosti ve škole, která byla způsobena tímto turné s madrigalisty po Spojených státech, protože o jeho první životní profesionální hudební cestě do zahraničí samozřejmě vedení školy nevědělo. Jak říká Vladimír Doležal, ani vědět nesmělo, jelikož by tuto cestu podniknout nemohl. Jakožto studentovi denního studia by si v té době ve vedení školy nikdo nedovolil takto dlouhou absenci povolit a on by se tak určitě do Ameriky nepodíval. V Americe vystupovali v Kalifornii, na Floridě, v New Yorku a v Kanadě. Vzpomíná, že vystupovali s repertoárem hudby renesanční polyfonie autora Claudia Monteverdiho, osmou a devátou knihou madrigalů, a dále skladbami napsanými přímo pro tento soubor např. od českých hudebních skladatelů P. Ebena, I. Hurníka, D. Vačkáře. Pro něj samotného byla velmi zajímavá skladba na renesanční texty receptur od P. Ebena Pragensia. Po úvodním prologu má další tři věty – 1. věta Jak zvony líti zhudebňuje spis zvonaře Vavřince Kříčky z Bítvy z r. 1560, což jsou vlastně technologické předpisy, jak se vyrábí zvony, dělové koule, hmoždíře atd. Následuje druhá věta nazvaná Jak ohnivé kule do polí a měst dělají, což je téma válečné a mírové, a třetí hudební věta nazvaná Alchymistický recept na Kámen mudrců, inspirovaná rudolfínskou Prahou je filozofické shrnutí.

Celá skladba je zakončena citátem izraelského krále a syna Davidova Šalamouna: Vanitas vanitatum et omnia vanitas, což v překladu znamená Marnost nad marnost, nic než marnost. Od roku 1974 do 1978 s Pražskými madrigalisty procestoval prakticky celou Evropu a země tehdejšího Sovětského svazu. Na toto období Vladimír Doležal dodnes rád vzpomíná a pro představu přátelských vztahů mezi jednotlivými členy souboru přidává úsměvnou příhodu. Na jednom ze zájezdů do Německé spolkové republiky onemocněl. V programu koncertu měl mít několik vstupů, ale nemoc ho upoutala na lůžko hotelového pokoje. Po koncertu za ním přišel první tenor madrigalistů Jaroslav Tománek, který v té době měl u Pražských madrigalistů na starost finance a přinesl mu jeho honorář. On se podivil, ale Jaroslav Tománek mu vysvětlil, že si s ostatními kolegy rozdělili jeho hudební party. Jen pro zajímavost Vladimír Doležal dodává, že později po Jaroslavu Tománkovi převzal vedení financí právě on. Následující tři roky ještě docházel soukromě k Miluši Dvořákové. Později následovaly soukromé hodiny u operního barytonisty a pedagoga, předního sólisty Národního divadla Reného Tučka, dále u basbarytonisty, operního režiséra, skladatele a libretisty Karla Bermana, který se zaměřil ve svých hodinách na interpretaci romantických skladeb. Na práci u Pražských madrigalistů velmi rád dodnes vzpomíná a říká, že oproti pozdější práci v opeře Národního divadla měla jednu velkou výhodu a to tu, že se jednalo o mnohem menší soubor, mohl zde projevit i dramaturgické nápady a celou řadu věcí ovlivnit. To u Národního divadla, vzhledem k početnosti velkého kolektivu, není dost dobře možné.

Po sametové revoluci byl osud Pražských madrigalistů velmi smutný, jelikož nový ministr kultury, který přišel z Brna, Milan Uhde, zrušil systemizovaná místa, čímž došlo k faktickému zániku tělesa, které v Československu velmi úspěšně působilo několik desítek let, během kterých rozdávalo svým posluchačům radost z krásné hudby. Česká filharmonie byla do sametové revoluce tvořena třemi složkami a to orchestrem, souborem a komorními soubory. Po revoluci byla nejprve transformována, kdy vznikl Český filharmonický sbor, Česká filharmonie (orchestr) a podnik Ardo, kam byly začleněny komorní sbory. V podniku Ardo se tak vedle Pražských madrigalistů ocitla i další hudební tělesa jako například Smetanovo kvarteto, České noneto (dechový kvintet a smyčcový kvartet) a Due boemi (klavír a basklarinet), což vše bývaly komorní soubory České filharmonie, které byly nejprve začleněny do nově vzniklé společnosti, ale následně byl tento nově vytvořený podnik rozhodnutím ministra zrušen.

Tím se sice podařilo Milanu Uhdemu „mnoho“ peněz ušetřit, nicméně se mu zároveň dokonale podařilo zrušit i podstatnou část české hudební kultury. Proč to Milan Uhde uskutečnil, není zcela jasné. Je však možné se domnívat, že jelikož on sám pracoval v divadlech „malých forem“, kterými lze například pojmenovat brněnské divadlo „Na provázku“, které vzhledem ke skutečnosti, že mělo například osm herců a dramaturga, který sám ještě režíroval, bylo schopné se samo uživit, což ostatně Pražští madrigalisté rovněž, nicméně další soubory tuto schopnost neměly, a tudíž pravděpodobně neměly, dle tehdejšího ministra, právo na svou existenci.

S Pražskými madrigalisty a svým sólovými vystoupeními pak vystupoval prakticky po celé Evropě. Byl několikrát v Německu, ať již šlo o tehdejší Německou demokratickou republiku, ale i o Německou spolkovou republiku, Itálii, ve Španělsku, Portugalsku i Lucembursku. V roce 1976 zopakoval jakožto řádný člen Pražských madrigalistů, tedy České filharmonie turné po Spojených státech Amerických, které tentokrát trvalo dva a půl měsíce. Tehdy odlétal však s těžkým srdcem, jelikož doma vedle manželky zanechával i svou malou dceru Klárku. Ta mu na jeho otázku, co by chtěla přivést, odpověděla: „Papu nějakou“. Turné bylo velmi náročné na přesuny, přičemž se po Spojených státech pohybovali jak autobusem, tak letadlem. Každý den bylo jedno představení v jiné části země. O náročnosti svědčí i příhoda, kdy Vladimír Doležal zcela fyzicky vyčerpan zakoupil nějaké prášky na spaní, jelikož několik dní předtím nemohl pro vyčerpání spát, a jak říká: „Málem nedošel ani do postele“.

5. Spolupráce s dalšími umělci a soubory

K osobě Pavla Kühna Vladimír Doležal dodává, že to byl skutečný gigant naší hudby, skvělý sbormistr, člověk pohotový a náročný, jak k sobě, tak i k ostatním. Pro svoje povahové vlastnosti a vysoké nároky na zpěváky, však byl pro mnoho lidí člověk velmi problematický. Možná proto neměl ani moc přátel, vedle Vladimíra Doležala to je snad pouze známý barytonista Mirek Bělor.¹⁵ Pavel Kühn žil hlavně hudbou, což dokládá i příhoda, kdy se ho nějaký známý ptal, jak staré děti vlastně má, mu Pavel Kühn odpověděl, že chodí do nějakých těch tříd ve školách. Vladimír Doležal si však Pavla Kühna velmi vážil a snažil se jej nikdy nezklamat a na jeho zkoušky se vždy řádně tvrdě připravoval. Možná i proto mezi nimi vznikl vztah, kdy si jeden druhého vážili a velmi dobře spolu i lidsky vycházeli. Pavel Kühn zemřel v pouhých 63 letech.

Při jednom z vystoupení „na schodech“ byl hostem hudební vědec a dramaturg České filharmonie Vladimír Šefl. Vladimír Doležal měl nastudované provedení vokálního díla Leoše Janáčka *Zápisník zmizelého*. Po vystoupení byl velice překvapen návštěvou samotného Vladimíra Šefla, který mu sdělil, že když takovým způsobem zazpívá tuto náročnou skladbu, tak zazpívá všechny ostatní a pozval jej na setkání s dirigentem Václavem Neumannem. Ten jej okamžitě angažoval a Vladimír Doležal ve svých sedmadvaceti letech debutoval s Českou filharmonií kantátou pro sóla, smíšený sbor a orchestr *Svatební košile Antonína Dvořáka*. Kolegy mu tehdy nebyl nikdo jiný než špičkoví sólisté sopranistka Gabriela Beňačková a barytonista Jiří Štajnc. Dirigování se ujal samotný šéfdirigent Václav Neumann. Následně s Pražskými madrigalisty vystoupil na festivalu *Hudba našeho času* v Milánu, kde sólově zazpíval hudební dílo od Leoše Janáčka, již výše uvedený *Zápisník zmizelého* a následně byl obsazen do komorního souboru České filharmonie. Poté mu Václav Neumann nabídl práci na cyklu pěti písní na slova V. Hálka *Večerní písně Bedřicha Smetany*.

¹⁵<http://ceskyhudebnislovník.cz/slovník/> Jaromír Bělor, barytonista Pražských madrigalistů

Z důvodu, že byly zinstrumentovány pouze první dvě části, byl následně požádán Otmar Mácha, zda by zinstrumentoval i zbylé části. Vzniklo stylové dílo přesně podle způsobu, kterým skládal Bedřich Smetana. Večerní písně byly také první představení Vladimíra Doležala, které se musel, on sám i chtěl, naučit zcela z paměti a nemít na jevišti s sebou žádnou notovou oporu. Přišlo by mu totiž velmi bizarní a ostudné, kdyby skladbu takového hudebního velikána jakým Bedřich Smetana bezpochyby byl, navíc s Českou filharmonií a Praze zpíval z not. Problém by to sice nebyl, ale jak sám Vladimír Doležal říká, noty jsou takový jízdni řád a je škoda, že na „opeře se jede bez něj“. Při této práci se s Václavem Neumannem velmi sblížili a společně pak spolupracovali na mnoha představeních hudebních děl ať již od Wolfganga Amadea Mozarta nebo například Burúna v Ariadně Bohuslava Martinů. Při jedné ze zkoušek mu dokonce sám Václav Neumann přede všemi složil pochvalu, když konstatoval, že vždy, když spolupracuje s Vladimírem Doležalem, je velmi spokojený. Dalším důkazem vzájemné úcty těchto dvou významných osobností je i příhoda ze zkoušky na představení. Václav Neumann vyškrtl část Vladimírova textu s odůvodněním, že by byl „překryt“ sborem, na což Vladimír Doležal reagoval tím, že řekl, že jde o velmi dramatickou pasáž, při níž mu nebude vůbec vadit, že bude upozaděn sborem. Václav Neumann se zamyslel a po chvíli sdělil, že to je pravda a původně vyškrtnutou část opět do textu zařadil. Není překvapením, že od takového mistra, jakým Václav Neuman byl, taková poklona Vladimíra těší dodnes. Na Neumannovi bylo podle Vladimíra rovněž fascinující, jakým způsobem dokázal z hudebního tělesa dostat to, co potřeboval. Nebylo výjimkou, že Václav Neumann přišel na zkoušku, kde prohodil „pár vtípků“, některým členům řekl, aby se na „to“ doma podívali a jen tak jakoby utrousil svůj názor na věc. Takovouto nenásilnou formou však dokázal namotivovat všechny ve svém okolí, že výsledkem bylo dílo, které bylo „zcela ve formátu takovém, jakým mělo být“. Takto stejným způsobem vedl i Vladimíra Doležala při interpretaci hudebního díla Svatební košile Antonína Dvořáka. Rozebíral s ním smysl role podle skladatele a tím jej navedl na umělecké zpracování postavy. Společně pracovali mimo jiné i na díle od Svatopluka Havelky, otce Ondřeje Havelky, Freska. Od té doby tedy začal s Českou filharmonií pravidelně vystupovat. Vrcholem byla sezóna roku 1982/1983, kdy měl s tímto slavným souborem celkem 14 představení s různými dirigenty.

Tehdy již dostával nabídky do symfonického orchestru hlavního města Prahy FOK, ze zahraničí od Maastrichtské, Norimberské a Berlínské filharmonie.

Účinkoval i se symfonickým orchestrem BBC pod taktovkou Jiřího Bělohlávka, kdy zpíval Věčné evangelium Leoše Janáčka, pro sóla, sbor a orchestr na slova J. Vrchlického. Dále spolupracoval se sirem Colinem Davisem a sirem Charlesem Mackerrasem.

V té době měl angažmá v divadle v Gottwaldově, dnešním Zlíně, kde účinkoval pod vedením dirigenta Jana Hališky.¹⁶ Po jednom představení za ním dirigent Hališka, který později z Československa emigroval, přišel a požádal jej, zda by nechtěl účinkovat v Národním divadle v Praze, kde právě připravoval premiéru Beethovenova Fidelia a podle svých slov neměl nikoho, kdo by toto dílo tak dobře zazpíval jako on. Vladimír Doležal se tedy vydal do Prahy, kde byl představen vedoucímu opery Národního divadla Václavu Riedelbachovi, kterému měl na zkoušku zazpívat jednu árii. Byl přijat a dostal roli vězně svědomí Florestana. Po emigraci dirigenta Hališky převzal taktovku dirigent Zdeněk Košler,¹⁷ který Vladimíra okamžitě angažoval na roli Ferranda v představení opery *Così fan tutte* W. A. Mozarta a zároveň Vladimír dostal nabídku na plný pracovní poměr jako člen opery Národního divadla v Praze.

¹⁶[http://www.ceskyhudenislovník.cz/slovník/Hališka Rostislav](http://www.ceskyhudenislovník.cz/slovník/Hališka_Rostislav), dirigent, narozen 14 května 1937 v Ostravě. Bratr violoncelisty Jana Hališky. Na brněnské konzervatoři absolvoval hru na housle v roce 1958 a o rok později i dirigování. Poté studoval dirigování i u Františka Jílkana JAMU. Byl dirigentem symfonického orchestru Vojenského uměleckého souboru v Bratislavě, Státního symfonického orchestru Gottwaldov, který byl v roce 1988 přejmenován na Filharmonie Bohuslava Martinů Zlín, Divadla Oldřicha Stibora v Olomouci, Divadla Františka Xavera Šaldy v Liberci a Západočeského symfonického orchestru v Mariánských Lázních. Od roku 1998 vyučuje dirigování a řídí komorní orchestr na hudební fakultě JAMU v oratoriu Svatební košile od Antonína Dvořáka.

¹⁷<https://cs.wikipedia.org/> Zdeněk Košler (25. března 1928, Praha – 2. července 1995, Praha) byl český dirigent. Pocházel z muzikantské rodiny, která tehdy bydlela v Praze, jeho otec Václav byl violistou, členem orchestru Národního divadla. Mladší bratr Miroslav byl výraznou osobností české sbormistrovské reprezentace. Jeho manželkou byla tanečnice Národního divadla Jana Košlerová, rozená Svobodová. Studoval na dirigentském oddělení Hudební akademie múzických umění a Karla Ančerla a R. Bočka. V roce 1948 nastoupil do Národního divadla jako korepetitor a od roku 1951 zde dirigoval operní představení *Lazebník sevillský*, *Prodaná nevěsta*, *Tajemství*. Byl také dirigentem Symfonického orchestru hl. m. Prahy, hostoval v Komické opeře v Berlíně a Vídeňské státní opeře. Od roku 1980 do roku 1985 působil jako šéf opery Národního divadla v Praze. V roce 1984 se stal národním umělcem.

6. Národní divadlo

Psal se rok 1988, kdy Vladimír Doležal dostal oficiální nabídku, aby se stal stálým členem opery Národního divadla. Jak vzpomíná, byl tehdy ředitelem Jiří Pauer. Vladimír Doležal byl v té době pracovně vázaný stále u Pražských madrigalistů a nechtěl ze souboru narychlo odejít, a proto přijal v Národním divadle pouze poloviční úvazek a i nadále účinkoval v Pražských madrigalitech. Nicméně Národní divadlo jej tak okouzlo, že nakonec kolegy ze souboru Pražských madrigalistů požádal, zda by si za něho našli náhradu, jelikož by chtěl přejít na plný úvazek do Národního divadla. Hledání nového zpěváka trvalo Madrigalistům opravdu dlouho a protáhlo se na jeden rok a šest měsíců. Ze souboru Doležal odešel až v roce 1990, přičemž s Pražskými madrigalisty stihl za celé období, kdy zde působil, natočit více jak deset desek. Během této doby, tedy těchto osmnácti měsíců, jak sám říká: „Pytlíkoval obě věci najednou. Pokud by měl zavzpomínat na kolegy, s nimiž velmi rád v Národním divadle spolupracoval, tak vedle již jmenovaných jakým byl například Zdeněk Košler, tak je to dirigent Bohumil Gregor,¹⁸ Jiří Bělohlávek, ze zpěváků to je kupříkladu Vladimírův profesor Karel Berman, Eduard Haken nebo Jindřich Jindrák. Toho znal ze svých studií na konzervatoři, kde Jindřich Jindrák již v té době vyučoval. Dokonce k němu byl nejprve přiřazen jako ke svému učiteli zpěvu, jelikož jej však k přijímacím zkouškám připravovala M. Dvořáková, tak se s ním dohodl, že u ní zůstane. Nicméně s oblibou na něho vzpomíná. Poté s ním vlastně poprvé vystupoval v Národním divadle v opeře Julietta od Bohuslava Martinů, kde Jindřich Jindrák vystupoval v roli starého a Vladimír Doležal v roli mladého námořníka. Dodnes si vzpomíná, že to bylo vlastně jeho první vystoupení na prknech Národního divadla, jelikož všechna předchozí vystoupení byla ve Smetanově nebo ve Stavovském divadle.

¹⁸http://cs.wikipedia.org/wiki/Bohumil_Gregor (14. července 1926, Praha – 4. listopadu 2005, Praha) byl český dirigent působící řadu let rovněž v zahraničí. Vystudoval Pražskou konzervatoř (dirigentské oddělení a kontrabas), poté pracoval jako dirigent v divadle 5. Května (pozdější Státní opeře), v Národním divadle, v opeře Státního divadla v Brně a byl také šéfem opery Státního divadla v Ostravě. V šedesátých a sedmdesátých letech 20. století působil v Královské opeře ve Stockholmu, ve Státní opeře v Hamburku, v Nizozemské opeře v Amsterdamu, v San Franciscu, Filadelfii a Washingtonu. Roku 1999 se vrátil do Státní opery Praha, kde pracoval jako hudební ředitel až do roku 2002.

Na Karla Bermana má vzpomínku ze své role Florestana, kterému žalárník Rocco, kterého představoval právě Karel Berman, má přinést k pití džbán vína. Místo džbánu mu však Karel Berman podal pouze prst a Vladimír Doležal byl tak překvapený, že málem přestal zpívat. Stejně tak Eduard Haken byl výborný společník a hlavně „všichni hráli mariáš“. Má-li se vyjádřit k některým rolím, které mu zůstaly v srdci, tak jde především o takové, které jak říká, měli vývoj a dobře se i tzv. hrály. Z takových si vzpomíná například na roli Laca v Její pastorkyni Leoše Janáčka, Prince v Rusalce, ale i třeba Florestana ve Fideliovi. Vladimír Doležal dodává, že tato role je velmi náročná, jelikož je velmi těžké zpívat tak pozitivní postavu. Dále v Janáčkově Věci Makropulos postava MacGregora, postava prince v Kouzelné flétně, od téhož autora role Dona Ottavia v opeře Don Giovanni, snoubence donny Anny.

Nicméně přiznává, že byly i role, které neměl příliš v lásce, nikoliv však pro jejich obsah, ale pro požadavky autora na představitele. Asi takovou postavou byla role Ladislava Podhajského v opeře Dvě vdovy od Bedřicha Smetany. Ta je sice psána pro tenor, ale spíše pro tzv. lyrický tenor a je tedy velmi vysoko a Vladimírovi činila značné potíže. Dokonce si vzpomíná, že ačkoliv tuto roli celou nastudoval, tak ji nakonec při režijních zkouškách raději odřekl. Opeře Národního divadla pak zůstal věrný až do svého odchodu do důchodu.

Zajímavý a dosti kritický názor má Vladimír Doležal na kvalitu některých současných hudebních režisérů. Vzpomíná, že v dobách minulých chodívali režiséři na zkoušky zcela připraveni, kdy si nechávali rozešit tzv. klavírák a mezi každou stránku si vložili bílý list. Když pak přišli na první zkoušku, tak měli všechny listy popsané svými poznámkami, ve kterých bylo uvedeno, co se kde v té určité části příběhu děje. Například Karel Jernek¹⁹ režíroval operu Káťa Kabanová Leoše Janáčka.

¹⁹<https://cs.wikipedia.org/> Karel Jernek (31. března 1910 v Praze - 22. června 1992 v Praze) byl český divadelní režisér. V roce 1931 maturoval na gymnáziu v Praze, následně od roku 1938 studoval dějiny srovnávací literatury, hudby a výtvarného umění na Univerzitě Karlově. Již během studia se začal věnovat divadlu a pohostinsky režíroval i v Národním divadle. V roce 1939 získal angažmá ve Státním divadle v Brně. V období 1940 – 1943 režíroval pohostinsky v opeře a činohře Národního divadla. Před totálním nasazením jej pomohl zachránit Miloš Havel. V letech 1943 – 1947 byl ředitelem Vinohradského divadla. Od roku 1948 byl režisérem opery Slovenského národního divadla v Bratislavě. Od 1. 12. 1960 do roku 1985 byl angažován v pražském Národním divadle jako režisér opery. Pohostinsky režíroval i v zahraničí například v e Vídni (Staatsoper), v Miláně (La Scala), v Německu a Velké Británii. V letech 1952 – 1954 vyučoval herectví, režii a dramaturgii na Vysoké škole múzických umění v Bratislavě, v období 1959- 1965 operní herectví a režii na Hudební fakultě AMU.

Ta se zkoušela první týden v době od 10 do 13 hodin, druhý týden se ještě jen „vyčistily detaily“ a opera byla kvalitně připravená. V obrovském protikladu pak jsou některé zkoušky dnes, kdy se zkouší šest až osm týdnů a to třífázově, tedy dopoledne, odpoledne a večer od pondělí do soboty, což za takových režisérů jakými byli Hanuš Thein, Karel Jernek, Evald Schorm²⁰ nebo Ladislav Štros²¹ nepřicházelo vůbec v úvahu. Před večerním představením končila zkouška ve dvanáct hodin, zatímco dnes se dokonce zkouší ještě v šest hodin večer. Vše je dle Vladimíra Doležala způsobeno nepřipraveností, hraničící až s neprofesionalitou některých režisérů. Sám byl dokonce přítomen zkoušce, na které se sólista „obořil“ na režiséra, který mu chtěl vysvětlovat, koho vlastně zpívá, jaký má s kým vztah a podobně. Zpěvák toto nevydržel a režisérovi sdělil, že jelikož zná text libreta, tak ví, koho zpívá a jaké jsou jeho vztahy s dalšími postavami. Požádal jej, aby mu spíše sdělil, odkud má na jeviště přijít, kde má stát, kam má odejít a podobně. O naprostém amatérismu svědčí například i situace, kdy se postaví na jevišti scéna, na které se začne zkoušet a po týdnů nechá tuto scénu režisér rozebrat a postavit zcela jinak. A až komediálně působí některé situace, když operu režírují režiséři z činohry, kteří neznají ani noty.

²⁰<https://cs.wikipedia.org>. Evald Schorm (15. prosince 1931, Praha – 14. prosince 1988, Praha) byl český filmový a divadelní režisér. Pocházel z rolnické rodiny, poté, co jeho rodině komunisté zabavili majetek, pracoval v dělnických profesích. Studoval vyšší zemědělskou školu v Táboře. Během své základní vojenské služby zpíval v Armádním uměleckém souboru Víta Nejedlého, v roce 1957 se díky jistému politickému uvolnění dostal ke Karlu Kachyňovi ke studiím režie hraného filmu na FAMU, kde studoval pod vedením Otakara Vávry. Absolvoval hraným dokumentem Turista v hlavní roli s Vlastimilem Brodským a Danu Medřickou. Patří do tzv. Nové vlny českého filmu z počátku 60. Let 20. Století a je všeobecně považován za velmi výraznou a mimořádnou tvůrčí osobnost českého filmu a divadla.

²¹<https://operaplus.cz/> Ladislav Štros režisér opery Národního divadla. Během svého celoživotního úvazku u ND vytvořil celkem 52 inscenací, z toho 20 v historické budově Národního divadla, 23 ve Státní opeře, osm ve Stavovském divadle a jednu na Nové scéně. Narodil se 22. srpna 1926 v Husinci u Prahy. Soukromě studoval zpěv u Fernanda Carpiho a Jana Konstantina. Členem Národního divadla byl od roku 1945, kdy nastoupil jako basista do operního sboru. Od roku 1953 působil jako asistent režie a v letech 1961 až 1991 jako režisér opery. Jeho první samostatnou inscenací v Národním divadle byl v roce 1959 večer operních akcí Otakara Ostrčila Poupě a Otakara Zicha Preciézky. Po rozdělení souborů v roce 1992 připravil ještě dvě inscenace ve Státní opeře Praha. Spolupracoval také s Československou televizí a působil jako pedagog na operním oddělení Pražské konzervatoře a na katedře zpěvu a operní režie Akademii múzických umění v Praze. Zemřel ve svých osmaosmdesáti letech v Praze.

Ve chvíli, kdy je v díle tzv. mezihra, začnou v průběhu zkoušky přemýšlet, co mají vlastně dělat s lidmi na jevišti. Nemalé problémy nastávají se sborem, s nímž tito režiséři neumějí pracovat, protože se v činohře vůbec nevyskytuje. „Co s těmi šedesáti lidmi mám dělat?! Vždyť oni přijdou na scénu, zpívají a nic nedělají, co s nimi?!“ V těchto chvílích je pro všechny přítomné viditelná režisérova bezradnost, což samozřejmě profesionálně moc nepůsobí. Naopak staří bardy okamžitě věděli a udělovali jasné a smysluplné pokyny: „Vy si stoupněte spolu tady a ty mu vyhrožuj pěstí, vy, holky, udělejte si kolečko a na tu muziku si zatancujte, vždyť je to přeci polka atd.“ Principem režie by mělo dle názoru Vladimíra Doležala být dotváření vztahů mezi postavami. Nesmí se stát, aby například Jeník vyjadřoval lásku Mařence a přitom byl otočen k Mařence zády a hovořil na úplně jinou osobu. Tento vztah pak musí být vidět nejenom z první, ale i z dvanácté řady. Rovněž dobře zrežirovat pohyb na jevišti má své nepsané zákony, které se musí dodržovat, aby vzniklé dílo bylo věrohodné. Tyto zákony musí režisér dobře znát a naučit je i zpěváky. Ti totiž ve většině případů nejsou dobrými herci a tyto zákony neznají. Problémem současnosti je podle Vladimíra Doležala také přenášení původní tvorby do současnosti, jako příklad uvádí příběh z italské vesnice, kterou režisér přemístí do „německého blázince“ Donizettiho *Nápoj lásky*. Také je toho názoru, že díla W. Shakespeara by se měla hrát v dobových, tedy renesančních kostýmech. Přesah, který má mít dílo do dnešní doby, by se měl totiž odehrát v hlavách posluchačů a nikoliv na scéně. Jak sám říká: „Shakespeare v maskáčích a se samopaly není pro mě prostě Shakespeare“. Moderní divadlo není v tom, že Jeníka oblečete do tesilových šatů nebo do uniformy a on pak za Mařenkou přijede na motorce. Krása je v těch nádherných, skvělých, technických věcech, jako jsou výtahy, posuvy, laserová světla nebo třeba výborná projekce. Nicméně pro objektivitu Vladimír Doležal dodává, že i v současné době se i u nás nacházejí režiséři, kteří opravdu své povolání umí a jsou ve svém oboru profesionálové.

Vzpomenout na některá z významnějších zahraničních vystoupení nebylo pro Vladimíra Doležala vůbec jednoduché. Snad již proto, že vedle představení s Pražskými madrigalisty procestoval s Národním divadlem prakticky celý svět. Byl několikrát v Japonsku, Hong Kongu, Číně, Finsku, Kanadě i Spojených státech amerických.

V Itálii v Miláně byl dokonce pozván, aby zde zazpíval *Rekviem* Giuseppe Verdiho a skutečnost, že tuto nabídku přijal, považuje ještě dnes, jak sám říká takřka za „drzost“ a byl rád, že po něm ani „vajíčkama neházeli“. Dále například v Miláně vystupoval na festivalu *Musica del nostro tempo* v Salla Verdi se skladbou *Zápisník zmizelého*.

Mezi významná vystoupení, na kterých v zahraničí v osmdesátých letech minulého století vystoupil, řadí svoji účast na Janáčkově festivalu v Paříži, který tehdy organizoval místní šlechtic p. Hennessy, z rodiny zakladatelů známého výrobce koňaku, kde zpíval v opeře *Z mrtvého domu* Leoše Janáčka, kde měl původně zpívat Nikolai Gedda²² a účinkoval v ní také náš klavírní virtuos Josef Páleníček.²³ Jelikož však Nikolai Gedda toto vystoupení odmítl, byla role nabídnuta Vladimírovi Doležalovi, který šanci nepromarnil a do Paříže odletěl. Rovněž opakovaně navštívil i Velkou Británii, kde působil v Liverpoolu a Barbycanu. Zde vystupoval několikrát na objednání a doporučení tehdejšího šéfdirigenta BBC Symphony Orchestra Jiřího Bělohlávka v koncertním sále BBC s oratoriem *Stvoření Josepha Haydna* a dále s kantátou *Carmina burana* německého skladatele Carla Orffa. S Jiřím Bělohlávkem totiž již v minulosti spolupracoval. Společně nastudovali barokní mši Josefa Myslivečka a později uskutečnili ještě řadu dalších koncertů. Dále spolupracovali i v Národním divadle například na roli Lacy v opeře *Její pastorkyňa* Leoše Janáčka.

²²<https://translatetheweb.com> - Harry Gustaf Nikolaj Gedda (narozen 11. července 1925 ve Stockholmu, zemřel 8. ledna 2017 v Tolochenaz, kantonu Vaud, Švýcarsko) byl švédský operní zpěvák (lyrický tenor). Narodil se jako Harry Gustaf Nikolaj Lendberg. Vychovávala ho jeho švédská teta Olga a jeho ruský adoptivní otec Michail Ustinov, vzdálený příbuzný Petera Ustinova. Jeho rodina žila od roku 1928 do roku 1936 v Lipsku, a v témže roce se vrátila do Stockholmu, kde Gedda studoval na konzervatoři. Poté vystupoval se souborem Královské švédské národní opery. Brzy se stal jedním z nejvyhledávanějších tlumočnicků Mozartova oratoria 20. století a na počátku 21. století. Díky jeho bystrému, velmi flexibilnímu hlasu, který si udržel mladistvou sklovinu do zralých věků, byl považován za ideálního představitele rolí jako Tamino v *Kouzelné flétně*, Belmonto v *Únosu ze Serail* nebo vévody z Mantua v *Rigolettovi*. Byl vyznamenán různými oceněními jako Rytíř legie, čestný člen Evropské kulturní dílny nebo Medaile za hudební povýšení, udělenou Královskou švédskou hudební akademií.

²³<https://cs.wikipedia.org/> Josef Páleníček (19. července 1914 Travník v Bosně a Hercegovině – 7. března 1991 Praha) byl český klavírní virtuos, hudební skladatel a hudební pedagog. Byl dlouholetým členem Českého tria a profesorem klavírní hry na pražské Akademii múzických umění. Byl nadaný pianista. Obzvláště vynikající bylo jeho provedení děl Martinů a Janáčka, ale také Klavírní koncert č. 4 a Klavírní sonáty č. 23 a č. 32 Ludwiga van Beethovena, Klavírní sonáty č. 3 Johannese Brahmsa či skladby francouzských impresionistů. V letech 1936 až 1937 studoval klavír na École normal de musique v Paříži, v kompozici byl žákem A. Rousseta. Koncertní činnosti se soustavně věnoval od roku 1936. Od roku 1949 byl sólistou České filharmonie a od roku 1957 také Moravské filharmonie v Olomouci.

7. Akademie múzických umění

Na Hudební akademii múzických umění v Praze byl „přiveden“ svou dlouholetou hudební kolegyní Magdalénou Hájóssyovou, s níž do té doby nazpíval nepřeborné množství koncertů a vydal mnoho desek. Mimo jiné například vystupovali společně i s Bratislavskou filharmonií. Psal se rok 2009, kdy po jednom z koncertů za ním Magdaléna přišla a zeptala se jej, že jelikož toho o hudbě mnoho ví, zda by nechtěl u nich, myšleno na hudební akademii v Praze, vyučovat. On souhlasil a přihlásil se do konkurzu. Jaké bylo překvapení, když tehdy již známý a vážený umělec v konkurzu neuspěl. Jak sám říká, nepřesvědčil předsedkyni komise. O to větší šok přišel dva roky poté v roce 2011, když mu ta samá předsedkyně komise zavolala a nabídla mu místo na HAMU, kam jej předtím odmítla přijmout. Vladimír Doležal, jelikož jej ta práce s nadějnými mladými lidmi velmi zajímala, nabídku přijal, avšak s výhradou, že se žádného konkurzu na škole již účastnit nebude. Předsedkyně souhlasila a nabídla mu místo externího spolupracovníka, což mu velmi vyhovovalo, jelikož nebyl nucen se zúčastňovat různých porad a dalšího vnitřního chodu školy a mohl se plně věnovat pouze výuce zpěvu.

Ve škole se také opětovně setkat s kolegou Ivanem Kunsjerem,²⁴ s nímž několikrát vystupoval v divadle, a kterého zná již od roku 1991, kdy spolupracovali na opeře W. A. Mozarta *Così fan tutte*. O pedagogické práci mluví jako o velmi náročné profesi. Každý začínající zpěvák je již osobnost, která má své vlastní priority a s jako takovou je třeba s ní pracovat. Pedagogická práce jej však naplňuje a je rád, že se jí může i nadále věnovat.

²⁴<https://cs.wikipedia.org/> Ivan Kusnjer (10. listopadu 1951 v Rokycanech) je český barytonista, koncertní a operní zpěvák. Má velký hlasový rozsah do vysoké, téměř tenorové polohy. Kusnjer je vyhledávaným interpretem italských operních rolí, ale také písní, oratorií či kankát. Po maturitě na průmyslové škole v Plzni studoval na Hudební fakultě pražské HAMU u Teodora Šrubaře, kde absolvoval v roce 1975. Ztvárnil operní role v Ostravě a Brně. V roce 1982 začal působit jako sólista Národního divadla v Praze. Účastnil se mistrovských kurzů Accademia Sigiana v Sieně a Accademia Santa Cecilia v Římě. Účinkoval v operních představeních a na koncertních scénách po celém světě, včetně milánské La Scaly, newyorské Canegie Hall, pařížských Opéra-Comique a Théâtre du Chatelet. Získal čestné uznání na festivalech v Cagliari, Hogkongu, Tel Avivu, Frankfurtu nad Mohanem a Giteborgu. Od roku 1988 působí jako pedagog na pražské HASMU. Ivan Kusnjer je zakladatelem nadace Fatum foundation, podporující rodiny zesnulých hudebníků.

Mezi své pedagogické úspěchy z poslední doby řadí například Lenku Pavlovič,²⁵ která v roce 2016 získala Thálii za roli Hortensie v inscenaci Ples v opeře za Národní divadlo Moravskoslezské Ostrava nebo Terezu Hořejšovou, která vyhrála pěveckou soutěž v Karlových Varech, nebo Adama Kubu. Na akademii v současnosti vyučuje předměty operní zpěv (Lukáš Fogl, Jakub Dolejš), studenty ve druhém ročníku vyučuje intonaci a studenty třetího ročníku vyučuje metodiku zpěvu.

Úkolem pedagoga na akademii je dle Vladimíra Doležala to, že kantor má poznat, kde je nedostatek v technice zpěvu a najít způsob, jak tento problém napravit nebo alespoň minimalizovat. Vše by se pak mělo dít hlavně přirozeně. Metody, kdy jsou zpěváci nuceni různě ležet na zádech na zemi s tlustými svazky knih na břiše, či zpívat s kapesníkem pod bradou a vystrčeným jazykem, nepovažuje za vhodné, jak naučit bránici být pružnou. Důležité je podle něho přidávat jen tolik hlasu, kolik je bezpodmínečně třeba.

²⁵<https://m.narodni-divadlo.cz/cs> - Lenka Pavlovič je narozena 19. ledna 1986 v Českých Budějovicích, zpěvu se začala věnovat na ZUŠ v Třeboni pod vedením Stanislavy Blažičkové. Na Hudební fakultě AMU studovala ve třídě Vladimíra Doležala. Je častým hostem Národního divadla v Praze, Národního divadla Moravskoslezského v Ostravě a divadla J. K. Tyla v Plzni.

8. Záliby

Na otázku jaké má Vladimír Doležal koníčky, odpovídá, že hudbou žije. Od mládí miluje, kromě dechovky, jakýkoliv druh, zejména tzv. starou hudbu, ale i třeba jazz, folk nebo třeba spirituály. Žánr operety příliš nevyhledává, ačkoliv uznává, že klasická opereta je z „řemeslného hlediska perfektní věc“. Dále rád hraje na klavír. Ačkoliv hru na klavír studoval dva roky na konzervatoři, sám se považuje za samouka. Rovněž s oblibou hraje na kytaru, ale třeba i na ukulele. Pokud jde o sport, tak v mládí hrál velmi rád ping-pong. Dnes se občas podívá na zajímavé tenisové utkání, ale od doby, co je u nás sport profesionální, tak o něj příliš zájmu nejeví. Co jej však baví, a pokládá se i za celkem zručného, jsou práce na jeho oblíbené chalupě. Se skromností sděluje, že si například po nastudování příslušných norem rozvedl na chalupě sám elektřinu, položil podlahy, ale dokázal i udělat dřevěné obložení. Jako samozřejmost bere práce, jako je tapetování. Dokonce sám postavil již tři pergoly. Nicméně mezi jeho největší koníčky patří jeho pěvecký sbor Chorus Laneum který již deset let vede v Lánech. S tímto amatérským souborem se snaží zmapovat celou vokální tvorbu od renesance až po současnost.

Závěr

Vladimír Doležal patří mezi přední tenory naší operní scény. Do současné doby natočil více jak 40 sólových desek, mezi kterými sám Vladimír Doležal vyzdvihuje skladbu Bohuslava Martinů Mikeš z Hor, Carissimi Jephta, obě natočil ve spolupráci s Pavlem Kühnem, dále s Brněnským filharmonickým sborem pod vedením dirigenta Fialy CD Otče náš Leoše Janáčka a CD s Pražským filharmonickým sborem pod vedením dirigenta Mátya skladbu Lenora Antonína Rejcha. Vystupoval na divadelních prknech nejznámějších a nejuznávanějších divadel světa a spolupracoval s vynikajícími operními zpěváky a dirigenty. Přesto zůstal ve svém nitru skromným a pozorným člověkem, pro kterého nebylo nikdy problém pomoci nezištně druhým, o čemž jsem se sám osobně přesvědčil. Jeho charakter bych mohl nejlépe vystihnout odpovědí, kterou mi dal během našich rozhovorů, při tvorbě této práce. Jednoho dne jsem se jej zeptal, zda si myslí, jestli se zpívat může naučit každý, odpověděl, že je sice třeba určité nadání, ale to ve svém důsledku tvoří pouze asi deset procent úspěchu. Zcela zásadní a rozhodující je pak cílevědomá každodenní práce.

Co o Vladimíru Doležalovi napsali:

S tenoristou Vladimírem Doležalem spolupracujeme na našem původním úspěšném projektu "Pocta slavným Čechům", který byl zařazen mezi projekty v rámci Roku České hudby 2014. ART & MANAGEMENT nabízí umělecká vystoupení tenoristy Vladimíra Doležala.

Vladimír Doležal se narodil v Praze, vystudoval operní zpěv na Státní konzervatoři v Praze ve třídě profesorky Miluše Dvořákové. Ještě během studií se stal členem komorního souboru Pražští madrigalisté. S tímto souborem procestoval mnohokrát Evropu, Kanadu i USA. Po ukončení studia absolvoval mistrovské kurzy ve Stuttgartu u profesora Aldo Baldina, a v italské Sieně u profesora Favaretta, kde absolvoval se zlatým diplomem. Nadále se zdokonaloval v interpretaci u profesora Karla Bermana.

Od roku 1981 se věnuje sólovému koncertnímu a oratornímu repertoáru, který je velmi obsáhlý. Stylově zahrnuje hudbu předklasickou, přes velké romantické tituly až po současnou tvorbu. Spolupracoval s mnoha světovými orchestry (Česká filharmonie, Slovenská filharmonie, FOK, SOČR, PKO, Královská filharmonie Liverpool, London symphony orchestra, Maastrichtská filharmonie, Norimberští symfonici apod.) Spolupracoval s významnými dirigenty světových jmen(např. Václav Neumann, Zdeněk Košler, Jiří Bělohlávek, sir Charles Mackerras, sir Colin Davis, Aldo Ceccato, Helmuth Rilling, Jiří Kout a pod.) S různými vydavatelstvími u nás i v zahraničí natočil 40 CD projektů . Za zmínku stojí Stabat mater Antonína Dvořáka, Glagolská mše Leoše Janáčka, Gotická symfonie Havergala Briana či Carmina Burana Carla Orffa. Jeho repertoár se pohybuje od velkých dramatických partů až po kontratenorové. Od roku 1988 je sólistou opery Národního divadla v Praze. S touto scénou navštívil Japonsko, Čínu, Finsko, Portugalsko, Německo a Luxemburg. K jeho nejzajímavějším rolím patří Florestan (Fidelio), Canio (Komedianti), Laca (Její pastorkyňa), MacGregor (Věc Makropulos), princ (Rusalka) ale též Tamino (Kouzelná flétna), Ferrando (Cosi fan tutte) a Ottavio (Don Giovanni). V poslední době je často zván na zahraniční koncerty s repertoárem Leoše Janáčka a Antonína Dvořáka.

Vladimír Doležal působí také jako uznávaný sbormistr smíšeného pěveckého souboru z města Lány - Chorus Laneum.²⁶

²⁶<https://www.artmanagement.cz/umelci/vokaliste/vladimir-dolezal/>

Doležal Vladimír - přehled rolí v divadelních představeních:

Dalibor premiéra: sezona 1981/1982 - *Vítek*
Řecké pašije premiéra: sezona 1983/1984 - *Nikolios*
Don Giovanni premiéra: sezona 1984/1985 - *Don Ottavio*
Výlety páně Broučkovy premiéra: sezona 1987/1988 - *Skladatel, Harfoboj, Miroslav Zlatník*
Fidelio premiéra: sezona 1988/1989 - *Florestan*
Julietta premiéra: sezona 1988/1989 - *Mladý námořník*
Cosi fan tutte premiéra: sezona 1989/1990 - *Ferrando*
Fidelio premiéra: sezona 1989/1990 - *Florestan*
Trojí přání aneb Vrtkavosti života premiéra: sezona 1989/1990 - *Kvartet pánů*
Předvánoční koncert opery Národního divadla premiéra: sezona 1990/1991 - *Zpěv*
Vánoční koncert 1 premiéra: sezona 1990/1991 - *Zpěv*
Don Giovanni premiéra: sezona 1991/1992 - *Don Ottavio*
Káťa Kabanova premiéra: sezona 1991/1992 - *Váňa Kudrjáš*
La Bohème premiéra: sezona 1991/1992 - *Alcindor*
Kouzelná flétna premiéra: sezona 1992/1993 - *Tamino*
Prodaná nevěsta premiéra: sezona 1992/1993 - *Vašek*
Věc Makropulos premiéra: sezona 1993/1994 - *Albert Gregor*
Cavalleria rusticana / I Pagliacci (Sedlák kavalír / Komedianti) premiéra: sezona 1994/1995 - *Canio (Paňáca)*
Císař Atlantidy premiéra: sezona 1995/1996 - *Císař Overall*
Il Trittico premiéra: sezona 1995/1996 - *Tinca*
Koncert z operních děl Wolfganga Amadea Mozarta premiéra: sezona 1995/1996 - *Zpěv, Zpěv*
Der Rosenkavalier (Růžový kavalír) premiéra: sezona 1996/1997 - *Valzacchi*
Její pastorkyňa premiéra: sezona 1996/1997 - *Laca*
Jeremias premiéra: sezona 1996/1997 - *Vypravěč*
Šílenství a vášně premiéra: sezona 1996/1997 - *Janíček*
Braniboři v Čechách premiéra: sezona 1997/1998 - *Warneman*
Carmen premiéra: sezona 1998/1999 - *Dancairo*
Koncert z oper W. A. Mozarta premiéra: sezona 1998/1999 - *Zpěv, Zpěv, Zpěv, Zpěv*

Rusalka premiéra: sezona 1998/1999 - *Princ*
Milhaud - Martinů premiéra: sezona 1999/2000 - *Námořník*
Tristan und Isolde premiéra: sezona 1999/2000 - *Mladý námořník*
Kouzelná flétna premiéra: sezona 2000/2001 - *První ozbrojenec*
Tosca premiéra: sezona 2000/2001 - *Spoletta*
Le nozze di Figaro – Figarova svatba premiéra: sezona 2001/2002 - *Basilio*
Bianca und Giuseppe oder Die Franzosen vor Nizza premiéra: sezona 2002/2003 - *Bonatti*
Marie Potocká premiéra: sezona 2002/2003 - *Kizlar-aga*
Příhody lišky Bystroušky premiéra: sezona 2002/2003 - *Rechtor / Skokan*
Nagano premiéra: sezona 2003/2004 - *Antonio, Ruský trenér*
Výlety páně Broučkovy premiéra: sezona 2003/2004 - *Skladatel, Harfoboj, Miroslav Zlatník*
Adriana Lecouvreur premiéra: sezona 2004/2005 - *Abbé z Chazeuil*
Čtyřnotová opera / Médium premiéra: sezona 2004/2005 - *Tenor*
Prodaná nevěsta premiéra: sezona 2004/2005 - *Principál II.*
Řecké pašije premiéra: sezona 2005/2006 - *Panait*
La fanciulla del West – Děvče ze Západu premiéra: sezona 2006/2007 - *Joe, Postilión*
Samson et Dalila premiéra: sezona 2006/2007 - *První Filištínský*
Prodaná nevěsta premiéra: sezona 2008/2009 - *Principál*
Salome premiéra: sezona 2009/2010 - *Třetí žid*
Cavalleria rusticana – I pagliacci (Sedlák kavalír – Komedianti) premiéra: sezona 2011/2012 - *Beppe*
Gloriana premiéra: sezona 2011/2012 - *Ceremoniář*
Jakobín premiéra: sezona 2011/2012 - *Benda*
Příhody lišky Bystroušky premiéra: sezona 2013/2014 - *Hostinský Pásek*
Boris Godunov premiéra: sezona 2014/2015 - *Vyšší bojar*
Orango premiéra: sezona 2014/2015 - *První cizinec*
Lohengrin premiéra: sezona 2016/2017 - *První brabantský šlechtic*
Maškarní ples premiéra: sezona 2017/2018 – *Soudce*
Werther premiéra: sezona 2017/2018 – *Schmidt*

Internetové zdroje:

<https://cs.wikipedia.org> - Magdaléna Hájóssyová
<https://www.ceske-sbory.cz> Čestmír Stašek
<https://cs.wikipedia.org> - Milan Zelenka
<https://operaplus.cz/> Miluše Dvořáková
<https://goout.net/> Mikrochor
<https://cs.wikipedia.org/> gregoriánský chorál
<https://cs.wikipedia.org/> Carlo Gesualdo da Venosa
<https://www.ceskesbory.cz/> profesor Jan Kasal
<https://cs.wikipedia.org> Oldřich František Korte
<https://cs.wikipedia.org/> madrigal
[https://cs.wikipedia.org/wiki/Václav Neumann](https://cs.wikipedia.org/wiki/Václav_Neumann)
[https://en.wikipedia.org/wiki/Helmuth Rilling](https://en.wikipedia.org/wiki/Helmuth_Rilling)
<https://cs.wikipedia.org/> Pražští madrigalisté
<https://cs.wikipedia.org/> Pavel Kühn
<http://ceskyhudebnislovník.cz/slovník/> Jaromír Bělor
<http://www.ceskyhudenislovník.cz/slovník/> Hališka Rostislav
<https://cs.wikipedia.org/> Zdeněk Košler
[http://cs.wikipedia.org/wiki/Bohumil Gregor](http://cs.wikipedia.org/wiki/Bohumil_Gregor)
<https://cs.wikipedia.org/> Karel Jernek
[https://cs.wikipedia.org.](https://cs.wikipedia.org/) Evald Schorm
<https://operaplus.cz/> Ladislav Štros
<https://translatetheweb.com> - Harry Gustaf Nikolaj Gedda
<https://cs.wikipedia.org/> Josef Páleníček
<https://cs.wikipedia.org/> Ivan Kusnjer
<https://m.narodni-divadlo.cz/cs> - Lenka Pavlovič
<https://www.artmanagement.cz/umelci/vokaliste/vladimir-dolezal/>

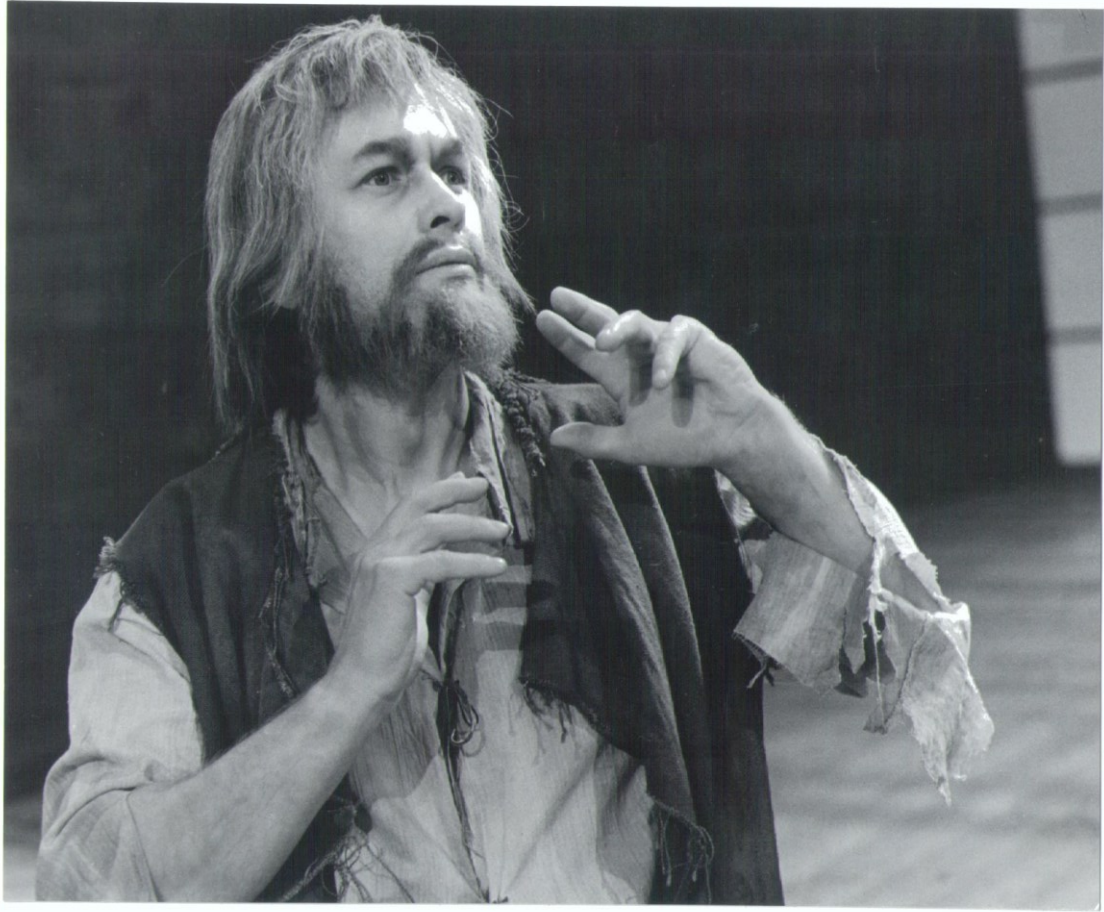
Literatura:

HURNÍKOVÁ, Kateřina. *Stručný průvodce dějinami evropské hudby*. Praha: Univerzita Karlova v Praze - Pedagogická fakulta, 2007, ISBN 978-80-7290-333-7.

ČERNUŠÁK, Gracian a kolektiv. *Dějiny evropské hudby*. Praha: Panton, 1974

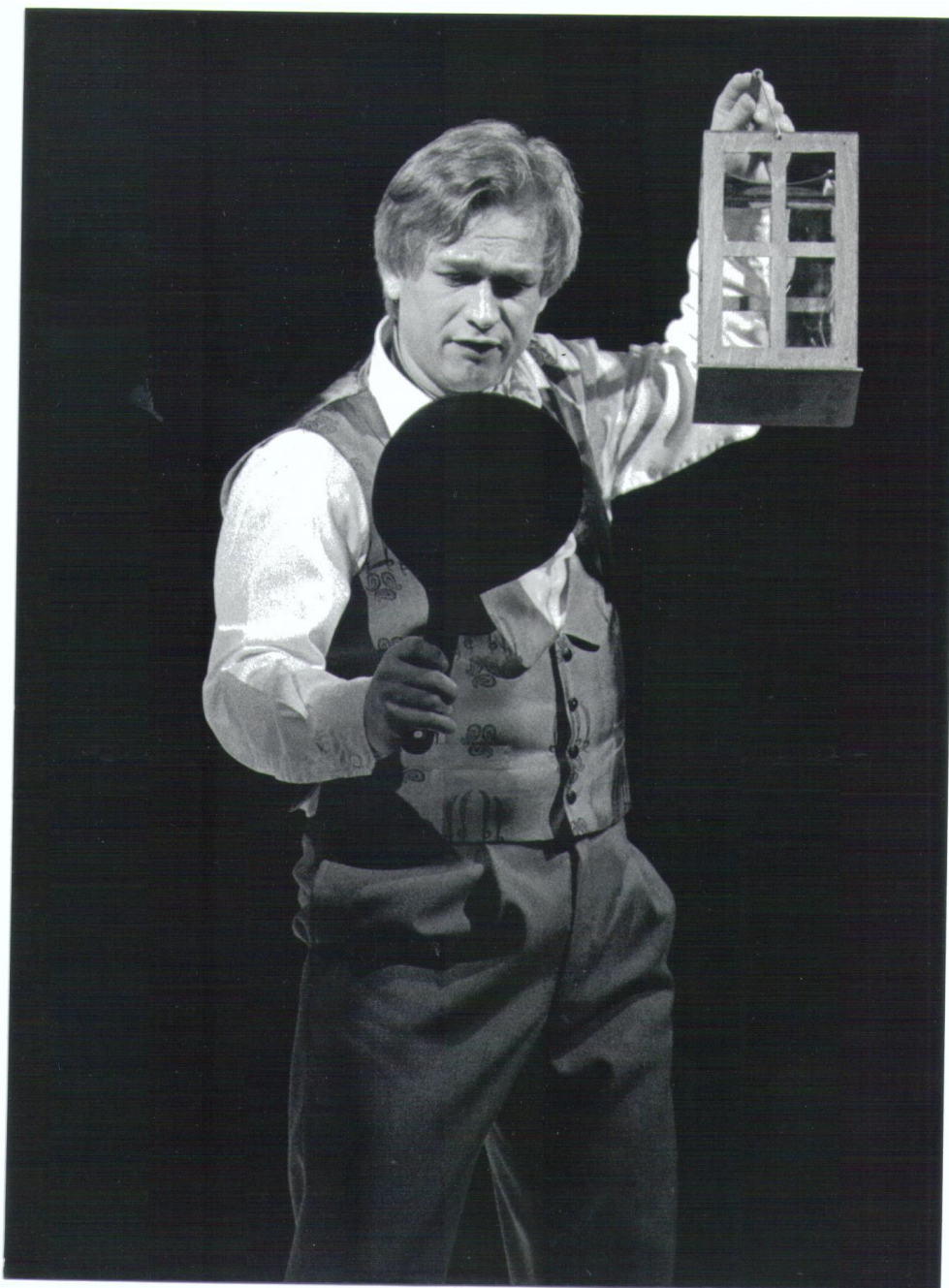
HOSTOMSKÁ, Anna. *Průvodce operní tvorbou*. Praha: Svoboda – Libertas, 1993, ISBN 80-205-0344-7

Obr. č. 1-3 z představení Fidelio, role Florestan

Obr. č. 4 představení Don Giovanni, role Don Ottavio

Obr. č. 5 z představení Komedianti, role Canio